

Actieplan 2.0

Rijswijk

Evaluatie Actieplan Rijswijk Schoon 1.0

In 2019 is het Actieplan Rijswijk Schoon ontwikkeld waarin verschillende maatregelen opgenomen zijn om Rijswijk op te schonen. Deze maatregelen zijn onderverdeeld in vijf pijlers. Deze pijlers en maatregelen worden later in dit hoofdstuk toegelicht, wat de uitkomsten zijn van de maatregelen die we hebben uitgevoerd en of we hiermee doorgaan of niet.

Er zijn verschillende soorten afval die de stad vervuilen: zwerfafval, bijplaatsingen van vuilniszakken en illegale dumpingen van grofvuil. Dit vervuult onze stad en de overlast wordt erger door lachgascilinders. Het kost de gemeente jaarlijks veel geld om deze op een veilige manier op te ruimen.

PIJLER 1

MOBILISEREN VAN BEWONERS EN ONDERNEMERS

Om Rijswijk schoon te houden, hebben we ook inwoners en ondernemers nodig die hun steentje bijdragen aan de openbare ruimte. De openbare ruimte is van iedereen. Daarom zetten we in op het mobiliseren van inwoners en ondernemers om hun leefomgeving schoon te houden.

Voorzieningen zwerfafval opruimen

Inwoners kunnen voor henzelf middelen (afvalgrijpers en ringen) aanvragen om zwerfafval op te ruimen. Er zijn tot op heden 150 afvalgrijpers en ringen aan inwoners uitgedeeld. Daarnaast heeft de buitendienst een schoonaanhanger beschikbaar die inwoners ook kunnen lenen als zij een schoonmaakactie organiseren. Hierin zit alles wat zij nodig hebben, zoals afvalbakken, hesjes, grijpers etc. We blijven de middelen en schoonmaakkar uitlenen aan inwoners die hier aanspraak op maken en we willen de communicatie hieromheen uitbreiden.

Elk jaar doen we mee aan nationale initiatieven zoals de Landelijke Opschoondag en World Clean Up-day. Afgelopen jaren hebben hier gemiddeld 300 vrijwilligers

aan meegedaan. We hebben nog niet ingezet om inwoners te wijzen op het adopteren van een gebied. Deelname aan de landelijk initiatieven zetten we voort en we zetten een pilot op voor het adopteren van containers en afvalbakken.

Slimme prullenbakken

Samen met de ondernemersvereniging BBR is het initiatief 'slimme prullenbakken' opgezet om zwerfval op bedrijventerreinen te verminderen. Met dit initiatief 'adopter' ondernemers een prullenbak met een sensor die een seintje geeft als de prullenbak bijna vol is. De ondernemer is verantwoordelijk voor het op tijd legen van de prullenbak. Momenteel zijn er 32 slimme prullenbakken in gebruik. Met het IPP en de BBR evalueren we het project en besluiten we of we het voortzetten.

PIJLER 2

BEWUSTWORDING EN PREVENTIE

De eerste stap om het gedrag van mensen te beïnvloeden is het bewustwording, we maken ze bewust over het belang van een schone openbare ruimte, wat niet alleen voor de gemeente fijn is.

Zwerfafvalrace

Om bewustwording op jonge leeftijd te creëren, organiseren we jaarlijks de Zwerfafvalrace voor basisscholen. In de afgelopen jaren doen jaarlijks gemiddeld 4 scholen mee. Leerlingen uit groep 5, 6 en 7 worden op jonge leeftijd al bewust gemaakt van hun gedrag met betrekking tot afval in de natuur. De zwerfafvalrace bestaat uit:

- ⇒ Een spelelement, waarin scholen het gebied rondom hun school zo schoon mogelijk moeten houden en hier punten voor krijgen
- ⇒ Een educatief element: een voorstelling, wormenhotel of gastles van Avalax
- ⇒ Een eindevenement waarin de winnaar een prijs verdient

Daarnaast krijgen de kinderen door middel van quizen informatie tot zich over het scheiden van afval en het belang hiervan. Door het succes van de Zwerfafvalrace in de afgelopen jaren zetten we dit voort.

Communicatiecampagne

Sinds 2019 hebben we de campagne 'Helden van Rijswijk' om extra aandacht te vragen voor het schoonhouden van Rijswijk. Inwoners en medewerkers van de buitendienst staan op foto's en posters in de stad en op de wagens van de buitendienst. We zetten een nieuwe communicatiecampagne op om inwoners te activeren om Rijswijk schoon te houden.

PIJLER 3

INRICHTEN VAN OPENBARE RUIMTE

De manier waarop de openbare ruimte is ingericht helpt bij het tegengaan van zwerfafval en het schoonhouden van de stad. Als gemeente zijn we daarvoor verantwoordelijk.

Het Nieuwe Inzamelen

In Rijswijk is nu overal het nieuwe inzamelen ingevoerd: de basis is op orde en er is nascheiding ingevoerd. Laagbouwoningen hebben een minicontainer voor GFT en oud papier en karton ontvangen, voor hoogbouwoningen zijn er voor alle grondstofstromen ondergrondse containers. PMD hoeft niet meer gescheiden te worden van restafval en wordt verzameld in dezelfde ondergrondse containers als die voor

restafval. Overal in Rijswijk staan voldoende ondergrondse containers of minicontainers zodat inwoners hun grondstoffen goed kunnen scheiden. We blijven communiceren over de juiste wijze van afval aanbieden en scheiden.

Afvalbakkenplan

Het inrichten van de afvalbakken in de openbare ruimte is gebaseerd op het 'Afvalbakkenplan' uit 2018. Afhankelijk van de plekken en gebieden wordt het aantal afvalbakken en de kleur bepaald. Bijna alle afvalbakken hebben bepaalde bescherming tegen meeuwen, ofwel door een klep of door een speciale opening in het ontwerp. Bij het plaatsen van deze afvalbakken wordt er tactisch nagedacht over de locatie. Zo wordt er niet bij elk bankje een afvalbak neergezet, maar op bepaalde locaties bv op plekken waar veel bezoekers en inwoners zijn. Bij herinrichtingen wordt er nagedacht om de bakken op een zo logisch mogelijke plek te verdelen en dit blijven we doen.

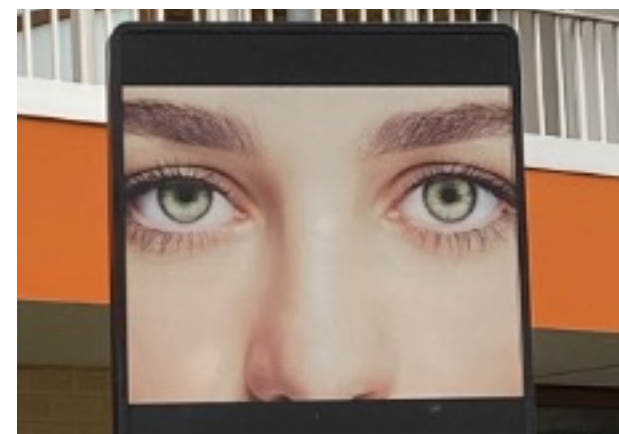
In het woon-werkgebied wordt een andere afvalbak (geel, 60 liter) toegepast ten opzichte van de centrumgebieden (grijze, 80 liter).

Inzameling kerstbomen

Na de feestdagen willen veel inwoners zich ontdoen van hun kerstboom, deze kunnen ze neerleggen bij de (ondergrondse) containers. De bomen worden vervolgens door de buitendienst opgehaald en naar verzamelplekken gebracht waar ze worden versnipperd. Het aanbieden van kerstbomen bij de containers leidt tot ongemak omdat de containers hierdoor versperd worden. Afgelopen jaar zijn er 13 teams 2 weken lang bezig geweest om bomen uit de wijk te verzamelen en naar de versnipperlocaties te brengen. Vanwege de bevolkingsdichtheid en het snelgroeiende karakter van de gemeente wordt deze aanpak in 2026 geëvalueerd.

Detectiemiddelen

Het experimenteren met manieren om bijplaatsingen te voorkomen heeft bij sommige interventies voor korte tijd effect. Aan het begin helpen de interventies, maar na een tijdje zijn mensen hieraan gewend en

blijkt het dat zij doorgaan met het oude, ongewenste gedrag. Gemiddeld houdt het gewenste gedrag na een interventie ongeveer vier weken aan.

Simpele interventies om bijplaatsingen bij containers tegen te gaan zijn detectiemiddelen zoals een paar ogen op een bord en lichten. In de gemeente hebben we twee borden met een paar ogen bij containers staan, zodat inwoners minder geneigd zijn om hun vuilniszakken bij te plaatsen. Deze borden hebben niet geleid tot het gewenste effect van minder bijplaatsingen en daarom zetten we dit niet voort.

Op plekken met weinig openbare verlichting hebben we bepaalde lampen met sensoren als er mensen in de buurt komen. Ook deze lampen moeten ervoor zorgen dat mensen geen vuilniszakken bijplaatsen omdat dit gezien kan worden. De ervaring met deze lamp is positief en daarom zetten we het plaatsen van de lamp voort.

Een andere interventie om bijplaatsingen te voorkomen is het opzetten van containertuintjes bij de containers. Dit zijn plantenbakken rond de container om de containers aantrekkelijker te maken, zodat inwoners minder geneigd zijn om hier vuilniszakken bij te plaatsen. Momenteel hebben wij er vier in de gemeente en deze rouleren van plek. We onderzoeken of we dit voortzetten en op welke manier.

PIJLER 4

HANDHAVING

Voor het evalueren van de pijler handhaving hebben we gesproken met vertegenwoordiging van de buitengewone opsporingsambtenaren (boa). Handhaving

acteert als er meldingen via de Buiten Beter app binnenkomen. Het is lastig om boetes te geven en inwoners op gedrag aan te spreken, want daarvoor moeten zij op heterdaad betrapt worden en dit komt zelden voor. De buitendienst werkt goed samen met handhaving en Avalex, ze weten elkaar snel te vinden. Het moment dat overlast gesignaleerd, wordt het proces om de overlast op te ruimen meteen in gang gezet door de korte lijnen tussen de partijen.

JAARTAL	AANTAL BESTUURLIJKE RAPPORTAGES (BOETES)
2020	189
2021	370
2022	163
2023	459
2024	355
2025	378 (tot 18/12/2025)

Deze tabel laat zien hoeveel bestuurlijke boetes er door de jaren heen zijn uitgedeeld, er wordt weinig gecommuniceerd over het uitschrijven van deze boetes. Het uitschrijven van boetes blijven we de komende jaren doen, echter zetten we meer in op een gedragsverandering met een positieve insteek.

PIJLER 5

VEGEN EN OPRUIMEN

De buitendienst van de gemeente werkt samen met de Binnenbaan (extern sociaal bedrijf) voor het schoonmaken van de openbare ruimte en het legen van de afvalbakken. De Binnenbaan ruimt zwerfafval op en leegt de afvalbakken. Daarnaast helpt de Binnenbaan ook bij incidentele acties, zoals bladblazen tijdens het bladseizoen, het ophalen van kerstbomen na de feestdagen en extra schoonmaakacties in het Wilhelminapark in de zomer. De werkwijze van de buitendienst werkt goed en zetten we voort.

Actieplan Rijswijk Schoon 2.0

Dit actieplan is een herijking van het Actieplan Rijswijk Schoon uit 2019. De gemeente en Avalex dragen de verantwoordelijkheid om de basis op orde te hebben. We zorgen dat er genoeg containers en afvalbakken zijn en dat deze regelmatig worden geleegd. Het schoonhouden van de openbare ruimte is echter niet alleen een taak van de gemeente, maar van iedereen die in Rijswijk woont, werkt of te gast is.

Het schoonhouden van de openbare ruimte is een gedeelde verantwoordelijkheid, dus stellen we dit plan op in samenwerking met stakeholders. We werken nauw samen met Avalex, handhaving, en ORD, aangezien zij daadwerkelijk in de wijk zijn en de problemen zien. Daarnaast betrekken we ondernemers, inwoners en de woningcorporaties en putten we uit meldingen van de Buiten Beter-app.

In het volgende hoofdstuk staan de interventies die we in de komende jaren oppakken. Deze interventies zijn een voortzetting of aanpassing uit het vorige actieplan, of nieuwe interventies.

2.1 INTERVENTIES

Dit hoofdstuk laat zien welke interventies de gemeente gaat uitvoeren om zwerfafval, bijplaatsingen en illegale dumpingen tegen te gaan. Deze interventies zijn tot stand gekomen door het lezen van onderzoeken, het

sparren met buurgemeenten en het putten uit eerdere ervaringen. Een onderscheid is gemaakt in concrete plannen en mogelijke onderzoeken.

Onderzoek 'basis op orde'

Door Rijkswaterstaat is een handreiking gemaakt om bijplaatsingen te voorkomen. De eerste stap hierin is de basis op orde hebben: er moeten voldoende, werkende en schone containers en afvalbakken zijn in de gemeente. Daarnaast moet ook de omgeving rondom de containers schoon en verzorgd zijn, bijvoorbeeld door onkruid weg te halen en het tegelplateau recht te leggen. We onderzoeken of de basis op orde is bij locaties waar veel bijplaatsingen zijn.

Container adoptanten: lokale helden

Rotterdam, Schiedam en Den Haag proberen hun inwoners te verleiden om een ondergrondse container te 'adopter'. In Rijswijk gaan we eenzelfde campagne opzetten om inwoners aan te sporen een container of afvalbak te adopteren. Deze adoptanten zijn verantwoordelijk om een stukje Rijswijk schoon te houden, in de omgeving van de container of de afvalbak. Zij maken meldingen als hun container een storing heeft of er een bijplaatsing is.

De gemeenten die dit al doen hebben hier positieve ervaringen mee, omdat inwoners op een laagdrempelige manier een stukje in hun buurt onder hun hoede nemen. Ze voelen zich eigenaar, en bijplaatsingen of

storingen worden sneller gemeld. Dit voorkomt dat het aantal bijplaatsingen oploopt.

Nieuwe communicatiecampagne grofvuil, zwerfafval, bijplaatsingen

Meerdere onderzoeken tonen aan dat effectieve communicatie belangrijk is om het gedrag van inwoners op een positieve manier te beïnvloeden. Daarom starten we een nieuwe communicatiecampagne. Met deze campagne willen we bereiken dat inwoners meer verantwoordelijkheid en eigenaarschap over hun leefomgeving voelen. Hierdoor zijn ze meer geneigd om de omgeving schoon te houden. Deze campagne vervangt de huidige campagne door: 'Rijswijk Schoon, dat doe je gewoon'. Hieronder hangen sub-merken voor de verschillende afvalstromen:

In deze campagne maken we gebruik van:

- ➡ Visuele communicatie (infographics, plaatjes)
- ➡ Makkelijk taalgebruik: Gooi het in de bak, dan blijft Rijswijk strak! (zwerfafval)
- ➡ Gebruik Avalexpas en Buiten Beter app voor meldingen in de openbare ruimte
- ➡ Lenen van schoonmaakmiddelen en schoonmaakanhanger
- ➡ Sociale norm: hier bieden wij afval zo aan...
- ➡ Interviewreeks met afvalhelden

Zwerfafvalrace scholen

De afgelopen jaren hebben we de Zwerfafvalrace op basisscholen georganiseerd. Leerlingen uit groep 5, 6 en 7 worden op jonge leeftijd al bewust gemaakt van hun gedrag met betrekking tot afval in de natuur. De zwerfafvalrace bestaat uit verschillende elementen, die te lezen zijn in de evaluatie hierboven. Dit zetten we voort.

Opschoonacties en bijeenkomsten in de wijk

Tijdens de Landelijke Opschoondag in maart gaan vrijwilligers in Nederland de straat op om gezamenlijk hun leefomgeving schoner te maken. In de komende jaren gaan we dit groter opzetten, om ook raadsleden, het college en medewerkers van de gemeente te betrekken. Onderzoeken in verschillende Nederlandse steden tonen aan dat een opschoonactie positieve effecten heeft op de houding en het gedrag van toeschouwers en deelnemers. De deelnemers gaven aan zich verantwoordelijk te voelen en bereid te zijn om vaker zelf in actie te komen.

Naast dit landelijke initiatief gaan we vaker opschoonacties en bijeenkomsten in de wijk organiseren. We gaan ons wijkgericht focussen op de problematiek per wijk, variërend van veel zwerfafval, bijplaatsingen of illegale dumping. Samen met organisaties of inwoners die de wijken goed kennen, gaan we de wijk in om mensen bewust te maken van hun eigen gedrag.

Inzet schone buurt coach

Sinds enkele maanden zetten we een schone buurt coach in. De schone buurt coach pakt meldingen op, bezoekt inwoners die mails of brieven hebben gestuurd naar de gemeente en gaat in gesprek met mensen uit de wijk. Uit de bevindingen creëren we een hotspot lijst en zo kunnen we wijkgericht problemen aanpakken. De bevindingen van deze coach nemen wij ook mee in de nieuwe communicatie-campagne en inwoners zien dat de gemeente bezig is de leefomgeving te verbeteren. Deze coach is het gezicht naar de bewoners toe en we ontvangen hier positieve reacties op.

Middelbare scholen

Nederland Schoon heeft een aanpak 'snoeproutes' opgesteld. Deze snoeproutes zijn routes van middelbare scholen naar winkelgebieden waar veel zwerfafval ligt. We onderzoeken of dit ook in Rijswijk afspeelt en of we snoeproutes kunnen oppakken met de middelbare scholen. Dit creëert bewustwording bij de scholieren en het draagt bij aan het opschonen van de omgeving. Het betrekken van middelbare scholieren kan daarnaast ook een positief effect hebben op de rest van de wijk.

Afspraken ondernemers (Plaspoelpolder – BBR)

De Plaspoelpolder is een van de hotspots wat betreft zwerfafval en bijplaatsingen in de gemeente. Het bedrijventerrein zorgt voor anonimiteit, wat maakt dat mensen gemakkelijker bij ondergrondse containers bijplaatsen of zwerfafval creëren. Het is hiervoor belangrijk om afspraken te maken met ondernemers, projectontwikkelaars, de BBR en het IPP om dit terug te dringen. We gaan met deze partijen in gesprek en zetten in op een constructieve samenwerking.

(mobiele) Milieustraat en inzet aanhangwagen

In 2024 heeft de gemeenteraad het amendement 'Grofvuil ophalen in de wijk' aangenomen en als gevolg hierop is er 12 keer een mobiele milieustraat aangeboden in 2025. Hier konden inwoners klein grofvuil aanbieden op een plek in de wijk en niet bij de milieustraat van Avalex. Eind 2025 vindt een evaluatie plaats van de gekozen locaties van de mobiele milieustraat en de resultaten ervan, gebaseerd hierop worden de locaties voor 2026 gekozen.

Aanvullend hierop onderzoeken we wat het effect is van het beschikbaar stellen van een aanhangwagen.

Inwoners kunnen dan een afspraak maken om de aanhangwagen te lenen en hun grofvuil in te leveren op de milieustraat.

Lachgascilinders

Sinds 2023 is er een verbod op recreatief lachgasverbruik doordat het op de opiumlijst is gezet. Er is nu geen statiegeld meer op de cilinders, deze worden dus niet meer ingeleverd om veilig verwerkt te worden maar worden als zwerfafval op straat worden gedumpt of naast containers worden gezet. Het inzamelen en verwerken van deze cilinders kost de gemeente jaarlijks veel geld, voor 2025 kost het de gemeente tot Q3 bijna 100.000 euro om de cilinders in te zamelen en onschadelijk te maken.

Samen met Avalex en de andere gemeenten hebben we de problemen hieromheen geïnventariseerd, een hotspot lijst gemaakt van locaties met de meeste overlast en een plan van aanpak opgezet. Ook hebben we een communicatieplan gericht op jongeren op het gebruik en dumpen van lachgascilinders opgezet. We hebben geprobeerd om inleverpunten te realiseren waar de cilinders ongestraft ingeleverd kunnen worden, maar daar staan niet veel locaties voor open gezien het gevaar.

We hebben bij de Rijksoverheid een subsidieaanvraag ingediend om de kosten die we maken voor het inzamelen en afvoeren van de cilinders vergoed te krijgen. Deze aanvraag is echter afgekeurd. Het bestuur van Rijswijk heeft de problematiek rondom lachgas ook extra bij de VNG aangekaart met de oproep om samen in actie te komen. De genomen stappen zijn helaas nog niet voldoende, daarom volgen we de landelijke ontwikkelingen over de aanpak van lachgascilinders op de voet. Samen

met Avalex houden we in de gaten schermen we het plan van aanpak aan en zoeken we naar methoden die werken.

Kerstbomenaanpak

Uit de evaluatie van het Actieplan Rijswijk Schoon heeft de buitendienst aangegeven toe te zijn aan een nieuw kerstbomenplan. Dit wordt de komende maanden ontwikkeld in samenwerking met hen. Deel hiervan wordt gericht op het communiceren om geen nieuwe kerstboom te kopen, maar te denken aan een alternatief, meer wijkgerichte inzameling en de mogelijkheid om het te combineren met een actie voor kinderen.

2.2 PLANNING

In het hoofdstuk hierboven worden veel interventies benoemd, die we niet allemaal tegelijk kunnen uitvoeren. Daarom volgt in dit hoofdstuk een planning waaruit blijkt wanneer we starten met welke interventies. We maken hierin een afweging op doorlooptijd, effecten, prioriteit en of er extra budgetten voor nodig zijn.

MAAND / JAAR	ACTIVITEITEN
Q1 2026	Onderzoek 'basis op orde'
Q1 2026	Start nieuwe communicatiecampagne (inclusief container adoptanten)
Q2 2026	Onderzoek inzet aanhangwagen/bakfiets
Q2 2026	Opschoonacties met bewoners en vrijwilligers aanwezigheid
Q2 2026	Samenwerking middelbare scholen
Q3 2026	Afspraken met ondernemers over schoonhouden omgeving
Q4 2026	Kerstbomenaanpak evalueren

2.3 KOSTEN

Voor het uitvoeren van de bovengenoemde interventies worden er kosten gemaakt. De kosten zitten in eerste instantie voornamelijk in de tijd van de beleidsadviseur voor het uitvoeren van de onderzoeken. In deze onderzoeken worden ook de kosten voor benodigde investeringen meegenomen. Daarin zal dan ook de kostenverantwoording worden opgenomen, waarin de kosten worden meegenomen in de begroting. Ook zal er per interventie de kosten worden afgewogen tegen de baten en verwachte resultaten, waaruit zal blijken of de interventie wordt opgezet. Indien nodig wordt via de jaarlijkse begroting extra middelen aangevraagd.

Vergoedingen vanuit het Rijk

Vanuit de producentenverantwoordelijkheid wordt geld beschikbaar gesteld die een impuls geven aan de inzameling van zwerfafval. De kosten voor het uitvoeren van dit actieplan, worden gedekt door deze gelden.

Rijswijk